

Det talade ordet gäller.

Anförande av fp-ledaren Jan Björklund vid CFF:s konferens i Sälen den 16 jan 2012

Jag är född 1962. Precis som Håkan Juholt, för övrigt. Så vi har båda högtidsår i år.

Det var Kubakrisens år. Det kalla kriget var som kallast. USA mot Sovjet. Nu i efterhand kan verka det självklart att USA skulle vinna, att muren skulle falla och att Sovjet skulle kollapsa. Men så var det inte då. Många trodde att Sovjet skulle gå förbi den dekadenta västvärlden. Åren innan hade Sovjet skickat upp både den första rymdraketen och den första kosmonauten.

Tänk tanken att det kalla kriget skulle ha slutat tvärtom. Att Sovjetunionen segrat och västvärlden hade kollapsat. Europas stater hade inte kunnat gå med i den europeiska unionen, men i Sovjetunionen. Nato skulle ha upplösts och Warszawapakten utvidgats. Länderna runt omkring i världen skulle inte ha haft den liberala demokratin som förebild, utan socialistisk enpartistat och planekonomi.

Året innan vi föddes, Juholt och jag, flydde tiotusentals östtyskar från Östberlin till Västberlin, från förtryck till frihet. DDR:s kommunistledare Walter Ulbricht byggde en mur för att förhindra ytterligare utvandring.

Den svenska neutraliteten utgick från en militär alliansfrihet. Men många menade att vi borde undvika att ta ställning mellan samhällssystem. Vi ägnar oss inte åt antisovjetism, sade Olof Palme. Däremot präglades den svenska debatten av en omfattande antiamerikansim.

Det som stör mig mest är den moraliska höjd som många menar att neutralitetspolitiken var ett uttryck för. Varför skulle det vara moraliskt högtstående att inte ta ställning mellan demokrati och diktatur? Varför skulle det vara moraliskt högtstående att inte ta ställning mellan frihet och barbari? Varför skulle det vara moraliskt högtstående att inte ta ställning mellan ett system som människor flyr till och ett system som människor flyr ifrån?

Att förakta USA har varit den gemensamma nämnaren för den intellektuella kulturvänstern – ofta mer vänster än intellektuell och kulturell. Men det är USA som under ett par generationer har varit den yttersta garanten för vår frihet. Och så är det fortfarande. Låt oss inte glömma det.

- ⌘ -

Jag minns mitt besök i staden Weimar, en liten stad söder om Berlin. Weimar rymmer inslag från Europas ljusaste sidor. Och Europas mörkaste tid.

I den lilla stadens centrum finns alla tecknen på kulturens högborg, teatrar och bibliotek. Här verkade Goethe, Schiller och Liabt. Men om man lyfter blickarna över hustaken, ser man kullarna utanför staden. Skogen med buskarna, på tyska Buchenwald, ett av nazisternas mer kända koncentrationsläger. Samma plats, olika generationer, humanismens höjdpunkt och barbariets mörkaste stund.

Generationen före oss bestämde att detta aldrig skulle få hända igen. Nyckeln var samarbete i Europa. Den generation som själva kunde minnas krigen, Förintelsen och utrotningslägren, var den generation som skapade den europeiska unionen och den europeiska valutan.

Idén med euron var inte i första hand ekonomisk. Om alla Europas länder ingår i samma valutaområde blir det svårare att starta krig. Den som startar krig i sitt eget valutaområde förstör nämligen också sin egen ekonomi. Och en gemensam valuta kommer att tvinga länderna att samarbeta kring de mest vitala frågor. Det är precis det vi nu bevittnar.

Låt oss vara fullständigt på det klara med att det europeiska samarbetet på inget sätt skyddar oss mot att kriser inträffar, eller garanterar att vi Europa alltid är överens. Men det är inte heller därför samarbetet har skapats. Unionen finns för att vi därigenom har skapat institutioner, processer och procedurer för att hantera kriser och diskutera meningsskillnader och möta problem och utmaningar tillsammans, i stället för var och en för sig. Europas länder har i 1000 år i varje generation skickat ut sina unga pojkar på slagfälten.

Men vår föräldrageneration och deras föräldrageneration före dem, bestämde sig för problemen i stället ska lösas vid sammanträdesbord.

När jag själv sitter vid de stora sammanträdesborden i Bryssel, med i mitt fall EU:s övriga 26 utbildningsministrar, skall jag villigt erkänna att mötena ofta känns både långa och sega. När 27 länder ska enas blir kompromisserna ofta urvattnade. Men vi talar med varandra. Vi möts i kompromisser. Det fungerar. Vi skickar inte arméer mot varandra. Det är det som är poängen.

Det var i gårdagens Europa man byggde murar. Nu måste vi bygga broar.

- x -

USA och Europa har samarbetat intensivt under 1900-talet. Vi kallar det för den transatlantiska länken. Detta samarbete är säkerhetspolitiskt, genom Nato. Men framförallt är detta samarbete ideologiskt och filosofiskt – vi delar samma grundläggande värderingar om frihet, demokrati, humanism. Nordamerika och Europa har valt liberalismen som samhällssystem. När vi håller ihop är vi starka. När vi splittras och glider isär är det andra krafter i världen som tar över.

Under det kalla kriget utmanades västvärlden av Sovjetblocket. Under en tid har utmaningen nu kommit från militant islamism. Den arabiska våren förändrar nu den politiska kartan. Människor trotsar diktaturer och protesterar mot förtryck. Vägen mot demokrati är lång och innehåller både framsteg och bakslag. Missnöjda människor i arabvärlden har många gånger hittills vänt sig till den extremistiska islamismen. Usama bin Ladin som förebild är nu ersatt av frukthandlaren Mohammed Bouazizi som startade den tunisiska revolutionen och den arabiska våren. Skillnaden mellan dessa båda förebilder är som mellan ljus och mörker. Betydelsen av det som nu sker i Mellanöstern och Nordafrika kan inte underskattas.

Det är inte svårt att tänka sig att den framtida utmaningen kan komma från ett allt starkare Kina, som är en hård kommunistdiktatur. Kina satsar mycket resurser på militär upprustning. Vilka utmaningar möter nästa generation, våra barn, om den världen präglas av samma supermaktskamp som under det kalla kriget, men där polerna är USA och Kina i stället för USA och Sovjet?

En viktig del av säkerhetspolitiken är energiförsörjning. Titta bara på det som nu sker i Hormuzundet. Även i vår världsdelen sker säkerhetspolitiska förskjutningar just nu, till följd av energiförsörjningen. Tyskland avvecklar sin kärnkraft och ersätter den med rysk gas.

Det finns två problem med rysk gas; det ena är att det är gas. Det andra är att den är rysk.

Putin har tidigare visat sig kapabel att utnyttja gasexporten för politiska påtryckningar. Att hamna i ett sådant beroende kan minska den politiska handlingsfriheten i ett spänt läge.

Sveriges vägval är som Tysklands. Om vi inte bygger nya kärnkraftsreaktorer i Sverige, tappar vi bortemot hälften av vår elproduktion inom en tjugoförårsperiod, när våra 10 gamla reaktorer stängs av åldersskäl. Och eftersom nya reaktorer tar 10-15 år från första beslutet till att de är färdigbyggda är det hög tid att komma igång.

Alliansregeringen har upphävt nybyggnadsförbudet, men det kan vara så att det inte räcker. Ett kraftföretag som ska investera 10-tals miljarder i en ny reaktor måste ju vara säker på att kraftverket får starta i framtiden, även om Sverige får ett regeringsskifte. Det är därför nödvändigt med en bredare energiuppgörelse.

Det är min uppfattning att regeringen och socialdemokraterna under 2012 ska försöka träffa en ny energiöverenskommelse. Sådana samtal borde kunna komma igång redan under våren. Ytterst handlar detta beslut om att undvika att även Sveriges ekonomi och välfärd om 20 år ska vara beroende av ryska gasleveranser. Detta vore sannolikt det viktigaste säkerhetspolitiska beslutet vi skulle kunna fatta under denna mandatperiod.

Försvarets internationella insatser är viktiga. Vi bidrar till en bättre utveckling i världen och våra förband blir mer professionella av sina erfarenheter. Tiotusentals unga kvinnor och män har bidragit till dessa insatser och tagit personliga risker.

Sedan murens fall har varje försvarsbeslut i stort sett gått ut på att öka förmågan till internationella insatser och i gengäld prioritera ned förmågan att försvara Sverige. Jag menar att kommande försvarsbeslut nu också måste ta sikte på förmågan att försvara Sverige. Jag vill här och nu peka ut två viktiga utmaningar på detta område.

För det första; i en skärpt situation behöver vi kunna sätta upp fler krigsförband än vad vi dagligen har stående i insatsorganisationen.

Övergång från värnpliktsmodellens massarméer till smalare och vassare försvar sker i alla länder. Personalen rekryteras på frivillig väg och blir avlönad under den tid de tjänstgör, vilket ju är detsamma som ett yrkesförsvar.

Men baksidan med ett yrkesförsvar är att om alla soldater skall avlönas som anställda så blir antalet förband väldigt litet. Här tror jag att vi behöver tänka mer flexibelt i framtiden.

En person som har varit heltidsantälld soldat i flera år har naturligtvis kunskaper och färdigheter kvar i många år därefter, som går att utnyttja om vi vill öka försvarets organisation. Det går att både fördubbla och tredubbla antalet armébataljoner till en ganska liten kostnad om vi krigsplacerar personalen i tio år efter avslutad anställning. Detta skulle skapa en ganska stor mobiliseringsbar förbandsreserv. Om vi dessutom avstår från att skrota ut fullt moderna stridsvagnar, stridsfordon och artilleripjäser så har vi i materiel till ett antal brigader.

För det andra; Gotland.

Tänk tanken att Ryssland sätter Baltikum under tryck, som de gjorde med Georgien. Östersjön skulle ju över en natt bli säkerhetspolitiskt fokus för Nato och Ryssland. Gotland är en stor plattform, mitt i detta innanhav med baseringsmöjligheter för flyg, luftförsvar, robotbaser och sjöstridskrafter.

Att Gotland helt skulle avmilitariserats är ett av de mer okloka besluten som tagits i svensk försvarspolitik, och då är ändå konkurrensen hård.

1990 fanns det ett flertal olika regementen på ön. Nu finns noll. Det är en gammal svensk militär sanning att ett försvarat Gotland är ganska svårt att inta, men ett förlorat Gotland är svårt att återta. Det är därför man måste finnas där från början.

I det senaste försvarsbeslutet enades regeringen om att vi i varje fall ska förhandslagra en del tung materiel på Gotland, i form av tunga moderna stridsvagnar. Det är lättare att snabbt flyga över personal om den tyngsta materielen redan finns där. Men jag menar att detta inte

